

Notat

Til: Kunnskapsdepartementet v/ Pål Aam og Ellen-Birgitte Levy

Fra: Eva Fetscher

Kopi:

Vår ref:

Dato: 27.10.2023

Innledning

Denne sammenstillingen av et utvalg foreløpige resultater fra [NOKUTs evaluering av grunnskolelærerutdanningene](#) er et bidrag til Kunnskapsdepartementets kunnskapsgrunnlag i arbeidet med stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene og arbeidet med rammeplanene for lærerutdanningene. Sammenstillingen består av to separate deler som vil offentliggjøres kort tid etter at de blir oversendt Kunnskapsdepartementet.

Vi presenterer først bakgrunnen for sammenstillingen og beskriver deretter kort de ulike delene som inngår i den.

Bakgrunn

Arbeidet med evalueringen av grunnskolelærerutdanningene pågår fra høsten 2022 til høsten 2024. En viktig bakgrunn for evalueringen er NOKUTs utviklingsprosjekt [Advisory Panel for Teacher Education \(APT\)](#) (2017–2020). I sin sluttrapport anbefalte det internasjonale ekspertpanelet blant annet NOKUT og Kunnskapsdepartementet om å gjennomføre en formativ evaluering av grunnskolelærerutdanningene når tre kull hadde fullført de nye femårige masterutdanningene. NOKUT igangsatte evalueringen slik at data fra to uteksaminerte kull (2022 og 2023) inngår i evalueringens kunnskapsgrunnlag. Bakgrunnen for dette var at evalueringen skulle være relevant som kunnskapsgrunnlag i regjeringens arbeid med stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene (se under).

Evalueringens formål er å frembringe kunnskap om kvaliteten i grunnskolelærerutdanningene (GLU) og bidra til kvalitetsutvikling. Vi ønsker å legge til rette for læring, kartlegge utfordringer og gi råd om tiltak. Hensikten med evalueringen er også å bidra til kunnskapsgrunnlaget som inngår i Kunnskapsdepartementets stortingsmelding om profesjonsutdanningene. Stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene skal være ferdig ved påsketider 2024. Parallelt med meldingsarbeidet foregår det et rammeplanarbeid. Resultater fra evalueringen vil også kunne inngå i dette arbeidet.

For at NOKUTs evaluering av GLU 1–7 og GLU 5–10 skal være relevant og samtidig bidra til at stortingsmeldings- og rammeplanarbeidet skjer på et godt faglig grunnlag, er evalueringen tilpasset tidslinjen for prosessene i Kunnskapsdepartementet. Derfor sammenstiller NOKUT her deskriptive oppsummeringer av informasjon som har framkommet så langt i evalueringen slik at dette foreligger høsten 2023. Den sakkyndige komiteen vil gi sin helhetlige vurdering av evalueringens kunnskapsgrunnlag i en sluttrapport som publiseres og lanseres i november/desember 2024. I sluttrapporten vil det inngå data og analyser som er samlet inn og utarbeidet etter høsten 2023, som for eksempel institusjonsbesøkene og en analyserapport basert på spørreundersøkelser.

Innhold

Innledning	1
Innledning til oppsummeringer av selvevalueringens delkapittel 5.1 og deler av 5.2	5
5.1 Organisering, styring og ledelse	5
Høgskolen i Innlandet (HINN)	5
Høgskolen i Østfold (HiØ)	6
Høgskolen i Volda (HVO).....	6
Høgskolen på Vestlandet (HVL)	6
NLA Høgskolen	7
Nord universitet (Nord)	8
Norges teknisk-vitenskapelige universitet (NTNU).....	8
OsloMet – storbyuniversitetet	9
Samisk høgskole.....	9
UiT – Norges arktiske universitet	10
Universitetet i Agder	10
Universitetet i Stavanger	11
Universitetet i Sørøst-Norge.....	11
5.2 Refleksjoner over institusjonell kontekst og situasjon.....	13
Balansen mellom nasjonal styring og institusjonenes ansvar og autonomi.....	13
Høgskolen i Østfold (HiØ)	13
Høgskolen i Volda (HVO).....	13
Høgskolen på Vestlandet (HVL)	13
NLA Høgskolen (NLA)	14
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).....	14
Nord universitet (Nord)	14
OsloMet – storbyuniversitetet	14
Samisk høgskole (SH)	14
UiT Norges arktiske universitet	14
Universitetet i Agder (UiA)	15
Universitetet i Stavanger (UiS)	15
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)	15
Oppsummering på tvers av institusjonene	15
Trinndelingen og dens relevans for lærerprofesjonen	16
Høgskolen i Innlandet (HINN)	16

Høgskolen i Østfold (HiØ)	16
Høgskulen i Volda (HVO)	16
Høgskulen på Vestlandet (HVL)	16
NLA høgskolen	16
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	16
Nord universitet (Nord)	17
OsloMet – storbyuniversitetet	17
Samisk høgskole (SH)	17
UiT Norges arktiske universitet	17
Universitetet i Agder (UiA)	17
Universitetet i Stavanger (UiS)	17
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)	17
Oppsummering på tvers av institusjonene	18
Vedlegg: Institusjonenes organisasjonskart	19

Beskrivelse av delene som inngår i sammenstillingen

NOKUT har utarbeidet en sammenstilling som består av to separate deler som oversendes KD i løpet av oktober 2023.

Oppsummeringer av institusjonenes selvevalueringer

I mai/juni 2023 mottok NOKUT GLU-institusjonenes besvarelse av [selvevalueringen](#). Basert på Kunnskapsdepartementets tilbakemelding om hvilke deler av selvevalueringen som vil være mest nyttig for deres pågående arbeid, utarbeidet NOKUT deskriptive synteser av institusjonenes besvarelser tilknyttet to av selvevalueringens underkapitler. Disse er *5.1 Organisering, styring og ledelse* og underpunktene «Balanse mellom nasjonal styring og institusjonenes ansvar og autonomi» og «Trinndelingen og dens relevans for lærerprofesjonen» i *5.2 Refleksjoner over institusjonell kontekst og situasjon*. I denne delen inngår også en oversikt over tall for GLU.

Kartlegging av FOU i sykepleie, barnevern, sosialt arbeid og vernepleie og grunnskolelærerutdanningene

I oktober 2023 publiserer NIFU FOU-kartleggingsrapportene om utdanningene innen [sykepleie](#), [barnevern, sosialt arbeid og vernepleie \(BSV\)](#) og [grunnskolelærerutdanningene](#). Bakgrunnen for dette kartleggingsarbeidet er å følge opp SINTEFs rapport [R&D in teacher education milieus](#) (2017) som kartla FOU i GLU da GLU var i overgangen fra et fireårig studieløp til en femårig mastergrad. I tillegg til oppfølgingen av GLU ønsket Kunnskapsdepartementet kartlegginger av FOU i sykepleierutdanningen og BSV, som vil inngå i kunnskapsgrunnlaget til Kunnskapsdepartementets profesjonsmelding.

I løpet av høsten 2023 publiserer NOKUT også fire deskriptive rapporter som er basert på spørreundersøkelser blant studenter, kandidater, undervisere og praksislærere innen GLU. Rapportene omhandler målgruppens vurderinger av ulike deler av kvaliteten i grunnskolelærerutdanningene. Rapportene er relatert til evalueringstemaene og inngår i evalueringens datamateriale. Rapportene er dermed ikke utarbeidet spesifikt for Kunnskapsdepartementets arbeid med profesjonsmelding og rammeplanarbeid. Imidlertid mener vi at rapportenes funn kan være nyttige bidrag til disse prosessene.

Innledning til oppsummeringer av selvevalueringens delkapittel 5.1 og deler av 5.2

NOKUT har oppsummert institusjonenes besvarelser tilknyttet to av selvevalueringens delkapitler, som inngår i kapittel 5 i selvevalueringen med tittelen «Grunnskolelærerutdanningens oppbygning og utforming». Disse er 5.1 *Organisering, styring og ledelse* og underpunktene «Balanse mellom nasjonal styring og institusjonenes ansvar og autonomi» og «Trinndelingen og dens relevans for lærerprofesjonen» fra delkapittel 5.2 *Refleksjoner over institusjonell kontekst og situasjon*. NOKUT har valgt å ikke inkludere alle tallene institusjonene oppga i selvevalueringene. Tall som er utelatt, er ikke direkte sammenlignbare på grunn av bruk av en rekke ulike tellemåter og definisjoner.

Utarbeiding av selvevalueringen fra lærestedene har bred medvirkning. Aktører som fagansatte, koordinatorer for programmene, praksislærere, praksiskoordinatorer, studenter, skoleledere og fakultets-/instituttledelsen ved institusjonene er tatt med i de aller fleste selvevalueringene. Noen oppgir å ha alle grupper av aktører med i prosessen, andre har oppgitt å ha færre grupper med i prosessen. Noen har tydeligere inkludert enkeltaktørenes synspunkter, mens andre ikke har gjort dette eksplisitt.

5.1 Organisering, styring og ledelse

For punkt 5.1 av selvevalueringene ble institusjonene bedt om å gi en overordnet beskrivelse av hvordan grunnskolelærerutdanningene er organisert ved institusjonen. Organisasjonskart til institusjonene ligger i vedlegget. Institusjonene ble også bedt om å reflektere over styrker og svakheter med organiseringen. En fremtredende utfordring, som nevnes i 5 av de 13 selvevalueringene, er mangel på tverrfaglig samarbeid. 5 av 13 nevner også ressursbruk (i bred forstand) ved nåværende organisasjon som et spenningspunkt eller en mulig sårbarhet/utfordring.

Høgskolen i Innlandet (HINN)

Antall registrerte studenter ved HINN per 15. oktober 2022 er 355 for GLU 1–7 og 300 for GLU 5–10. Grunnskolelærerutdanningene ved HINN er under Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk (LUP). Fakultetet har ansvar for studieprogrammene, og fakultetets ansvar for grunnskolelærerutdanningene ligger hos dekan, med prodekan utdanning som har et særlig ansvar for arbeidet med utdanningskvalitet og utvikling av studieporteføljen. Studieprogramansvarlig (SPA) har det daglige ansvaret for studiekvaliteten og utviklingsarbeidet ved det enkelte studieprogram. Den studieprogramansvarlige fungerer som et bindeledd mellom ulike funksjoner knyttet til grunnskolelærerutdanningene (administrasjon, eksamenskontor, bibliotek, emneansvarlige, instituttledere, dekanat, eksterne samarbeidspartnere, studenter, etc.). SPA har ikke personalansvar, da dette ansvaret ligger på den enkelte instituttleder. HINN har seks instituttledere som er ansvarlig for hvert sitt institutt, med 1–2 fagkoordinatorer som bistår i faglig ledelse og er del av instituttleders arbeidsteam. Virksomheten er organisert ut fra faglige prinsipper fremfor utdanningsprogram. Dermed er alle seks instituttlederne innom grunnskolelærerutdanningene. Studentene blir fulgt opp gjennom studieløpet av studieveileder, i samråd med praksiskoordinator og studieprogramansvarlig. HINN fremhever i selvevalueringen sin at samarbeid og koordinering er nøkkelfaktorer, og at et krevende aspekt av organiseringen er at den fører til mindre samarbeid mellom de ulike fagene. HINN skriver at det per i dag er mangel på samordning mellom pedagogikk og skolefagene, noe som gir noen utfordringer knyttet til utviklingen av hele utdanningen. Praksisorganisasjonen fremhever HINN som en styrke. HINN skriver i selvevalueringen at de opplever å ha et velfungerende samarbeid med deres sju lærerutdanningskoler- og barnehager. Videre er flere ansatte deltagende i prosjekter ute i praksisfeltet. Dermed er institusjonen i en god posisjon til å forene teori og praksis på en hensiktsmessig måte gjennom utdanningen.

Høgskolen i Østfold (HiØ)

Antall registrerte studenter ved HiØ per 15. oktober 2022 er 190 for GLU 1–7 og 291 for GLU 5–10. Grunnskolelærerutdanningene ved HiØ er organisert direkte under Fakultet for lærerutdanning og språk (LUSP). Fakultetet har tre institutter som er organisert rundt fag: Institutt for pedagogikk, IKT og læring (PIL), Institutt for språk, litteratur og kultur (SLIK) og Institutt for real-, praktisk-estetiske-, samfunns- og religionsfag (RES) (se HiØ Vedlegg 20 for organisasjonskart). Ved det enkelte institutt har instituttlederne undervisningsledere og fagmiljøkoordinatorer under seg. Instituttet skal sørge for utvikling innenfor fag og forskning. Instituttleder legger arbeidsplaner i samarbeid med fagmiljøkoordinator. GLU 1–7 og 5–10 er organisert på tvers av alle disse instituttene og har en egen programleder som sitter i fakultetets ledergruppe. Programleder er faglig ansvarlig for studieprogrammene, mens personalansvaret ligger hos instituttlederne. Under programleder finnes det trinnkoordinatorer for hvert trinn i GLU. Det er separate trinnkoordinatorer for GLU 1–7 og GLU 5–10 på syklus 1. Trinnkoordinatorer koordinerer læringsaktivitetene for det enkelte kull på tvers av fag og følger opp studentene med utdanningsamtaler. Hvert emne i GLU har en egen emneansvarlig. De emneansvarlige har møter med trinnkoordinator og programleder omtrent tre ganger per semester (trinnteam). Alle som underviser i GLU, har fellesmøter organisert av programleder tre ganger per semester (programmøter). Nåværende organiseringsform ble implementert i 2021 som del av faglig omorganisering ved høyskolen, og HiØ fremhever i selvevalueringen sin at det fremdeles er en del fagansatte som er usikre på ansvarsforholdet mellom instituttleder og programleder som følge av omorganiseringen. Faglig omorganisering ved høyskolen førte til en omlegging fra fem avdelinger til tre fakultet og overførte personalansvar fra studieleder til instituttledere og undervisningsledere (punkt 5.1). Akademi for scenekunst har beholdt sin faglige organisering.

Praksis ledes av programleder i samarbeid med studiekonsulent (administrativt ansatt), som organiserer praksisplasser og avtaler. Trinnkoordinatorer bistår med å organisere praksisgrupper og har ansvar for for- og etterarbeid knyttet til praksis.

Høgskulen i Volda (HVO)

Antall registrerte studenter ved HVO per 15. oktober 2022 er 106 for GLU 1–7 og 208 for GLU 5–10. Grunnskolelærerutdanningene ved HVO er organisert under Avdeling for humanistiske fag og lærerutdanning (AHL). Avdelingen er ansvarlig for pedagogikk, språkfag, religion og livssyn og realfag. Den nåværende organiseringen ble vedtatt i 2006 og var da basert på de obligatoriske fagene som var i allmennlærerutdanningen på det tidspunktet. Digital kompetanse har kommet til i etterkant. Avdelingen samarbeider med andre avdelinger for å få inn fag som samfunnsfag, kroppsøving og kunst og håndverk som undervisningsfag. HVO fremhever at organiseringen styrket fagmiljøet, men at det samtidig oppleves som utfordrende for å utvikle helhet og sammenheng i utdanningen. Det fagadministrative i GLU er også organisert under Avdeling for humanistiske fag og lærerutdanning. Det fagadministrative består av en felles studieleder for GLU 1–7 og 5–10 og to rådgivere som jobber som praksisansvarlige. Alle er fast ansatt i 100 % stillinger*. I den ene av de to rådgiverstillingene ligger det en 50 % stilling som koordinator for Lærerutdanningssamarbeidet. Studieleder har ikke personalansvar, men sitter i ledergruppa til dekanen sammen med instituttlederen ved AHL. Til masterfagene ligger det en ressurs på 65 timer i året til utviklingsarbeid i GLU og til samarbeid om masteroppgaven.

Høgskulen på Vestlandet (HVL)

Antall registrerte studenter ved HVL per 15. oktober 2022 er 960 for GLU 1–7 og 1205 for GLU 5–10.¹ Grunnskolelærerutdanningene ved HVL er organisert under de fire fagdisiplinerte instituttene (Idrett, kosthold og naturfag, Kunstfag, Pedagogikk, religion og samfunnsfag og Språk, litteratur, matematikk og

¹ Tall er hentet fra [DBH \(2022\)](#).

tolkning) som inngår i Fakultetet for lærerutdanning, kultur og idrett. Dermed går GLU 1–7 og GLU 5–10 på tvers av de fire instituttene og er samkjørte på alle de tre campusene.

Grunnskolelærerutdanningene ledes av GLU-ledergruppen som består av studieprogramleder, seks assisterende instituttledere og studieadministrativ koordinator. HVL fremhever at organisering av studieprogram og fag/emner på tvers av campusene gir mulighet for campusovergripende faglig samarbeid og størst mulig fagtilbud til studenter på alle campusene. Studieprogramleder har ansvar for faglig kvalitet i utdanningene og tilhører enhet for utdanning ved Fakultetet for lærerutdanning, kultur og idrett. De assisterende instituttlederne har funksjonsansvar (ansvar for kvalitet) i fagene/emnene fra sine institutt i tillegg til helhetlig ansvar i utdanningene. Alles ansvar er campusovergripende.

Studieprogramleder og administrativ koordinator har ikke personalansvar, men hver av de assisterende instituttlederne har personalansvar for 25–40 fagansatte fordelt på ulike fag. Studieprogramleder i faglig verv, uten personalansvar, gir ledelseskapasitet til fokus på kvalitetsarbeid på studieprogramnivå. Samarbeid i GLU-ledergruppe mellom studieprogramleder og seks assisterende instituttledere skal sikre helhetlig ledelse av studieprogrammet. I og med at fakultetet er matriseorganisert med fire underordnede institutt, kan det være utfordringer knyttet til GLU 1–7 og GLU 1–5 fordi studieprogrammene er organisert på tvers av instituttene. HVL fremhever i selvevalueringen sin at den fagdisiplinerte instituttmodellen styrker faglig utvikling, samtidig som det fins spenningspunkter knyttet til denne modellen og fag, funksjonsansvar og personalansvar. Variasjonen på størrelse mellom campusene betyr også at hver campus har særstilte utfordringer og muligheter.

GLU-ledergruppen har det daglige ansvaret for GLU, både fagstudier og praksisstudier. HVL har en egen teamleder for praksis på fakultetsnivå og fire praksiskoordinatorer. Profesjonsveilederne har en viktig rolle for integrasjonen mellom fag og praksis.

NLA Høgskolen

Grunnskolelærerutdanningene ved NLA er organisert under Avdeling for lærerutdanning (LU). LU omfatter begge GLU-programmene i Bergen og i Oslo samt barnehagelærerutdanningen i Bergen. Antall registrerte studenter ved NLA per 15. oktober 2022 er 175 for GLU 1–7 og 350 for GLU 5–10. Avdelingsleders lederteam består av studieprogramleder for GLU i Oslo, studieprogramleder for GLU i Bergen, studieprogramleder for Barnehagelærerutdanning i Bergen, FoU-koordinator og internasjonalsiseringskoordinator. Avdelingsleder leder møter i LU-teamet og seksjonsrådet. Studieprogramlederne er faste deltakere i LU-teamets møter; koordinatorene for FoU, internasjonalsisering og LU-skoler møter jevnlig. I seksjonsrådet sitter både seksjonsansvarlige for de ulike fagene i lærerutdanningen og LU-team. Det er studieprogramlederne som har ansvar for programplanene, inkludert hovedansvar for å planlegge, gjennomføre, evaluere og videreutvikle studieprogrammene.

Studieprogramlederne leder hvert sitt programråd, satt sammen av årsgroupeledere for hvert studieår, studentrepresentanter, praksisleder og studieadministrative mellomledere. Programrådene koordinerer studieårene, videreutvikler utdanningene og drøfter aktuelle spørsmål og utfordringer. De møtes 3–4 ganger i semesteret, hvorav 1–2 er felles råd for Oslo og Bergen. De seksjonsansvarlige har overordnet faglig ansvar for fag i studieprogrammene og for koordinering av de vitenskapelige ansattes arbeidsoppgaver, mens de emneansvarlige har ansvar for å planlegge, gjennomføre, evaluere og videreutvikle det enkelte emnet, i samråd med seksjonsansvarlig/seksjonen, årsgroupeleder/årsguppen og studieprogramleder. NLA fremhever i selvevalueringen sin at organiseringen av programmet fører til tett samarbeid, samtidig som det også medfører en del møtevirksomhet.

Årsgroupeleder samordner og utvikler det enkelte studieår, i samarbeid med årsguppen. Eventuelle praksisoppgaver utarbeides også i årsguppen. Praksisadministrasjonene har hovedansvar for

praksisopplæringen, inkludert samarbeid med praksisfelt, praksismøter, praksisoppfølging og praksisoppgaver, i samråd med studieprogramledere og i samarbeid med årsgruppene.

Nord universitet (Nord)

Antall registrerte studenter ved Nord per 15. oktober 2022 er 330 for GLU 1–7 og 421 for GLU 5–10. Grunnskolelærerutdanningene ved Nord er organisert under Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag, med en egen faggruppe i fakultetet. Den nåværende organisering av grunnskolelærerutdanningene ble innført f.o.m. høsten 2022. Tidligere var fakultetet i sin helhet organisert etter studieprogram, mens det fra 2022 er organisert basert på fagdisipliner. Grunnet kompleksiteten i GLU og Barnehagelærerutdanningen (BLU) ble det likevel besluttet å beholde disse to som egne faggrupper også i ny organisering. Nord fremhever i selvevalueringen sin at dette er en styrke i arbeidet knyttet til endring av studieplanen for hele GLU (se punkt 5.1). Undervisningen organiseres av faggruppeleder GLU, som også er studieprogramansvarlig for alle GLU-utdanningene. Sammen med faggruppeleder er det utpekt en studieprogramkoordinator som sammen med faggruppeleder GLU sørger for koordinering av undervisningsoppgaver og ressurstildeling. Det er også egne emneansvarlige for de ulike emnene i GLU, som har et hovedansvar for gjennomføring av det enkelte emnet (se Figur 1 under). Nord påpeker i selvevalueringen sin at det kan oppleves som krevende at alle faggruppelederne ved fakultetet deler ansvar for leveranser inn i GLU, og at et godt samarbeid er avgjørende på faggruppeleder-nivået.

Faggruppeleder GLU har et overordnet ansvar for praksisgjennomføringen. Sammen med praksisansvarlige (vitenskapelig ansatte ved det enkelte studiested) sørger de for at den faglige delen av praksis blir gjennomført med god kvalitet. Administrativt personale sørger for avtaler med praksis-skoler og at det praktiske rundt praksis fungerer for den enkelte grunnskolelærerstudent.

Norges teknisk-vitenskapelige universitet (NTNU)

Antall registrerte studenter ved NTNU per 15. oktober 2022 er 874 for GLU 1–7 og 688 for GLU 5–10. Grunnskolelærerutdanningen ved NTNU er organisert under Instituttet for lærerutdanning (ILU). Instituttet tilbyr en rekke lærerutdanninger, deriblant lektorutdanninger i en rekke fag i samarbeid med andre institutter ved NTNU. Instituttet er organisert under Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap ved NTNU, og instituttets undervisning foregår i hovedsak på Kalvskinnet.

Instituttledelsen består av instituttleder, nestleder for utdanning, nestleder for forskning og kontorsjef. Instituttstyret er det formelle ledelsesorgan for medvirkning og medbestemmelse. Instituttstyret diskuterer og beslutter innenfor myndighetsområdet som er delegert til instituttet. Instituttet har et fjerde ledelsesnivå, fagseksjonene, med tilhørende fagseksjonsleder som har personalansvar for seksjonens ansatte. Sju fagseksjoner er involvert på grunnskolelærerutdanningen. Fagseksjonene spenner mellom 30 og 70 ansatte. Fagseksjonene organiserer de ulike studieemnene på lærerutdanningen. De utarbeider også emneplaner og evaluerer disse ved utgangen av hvert semester gjennom et felles system for emne- og studieprogramevaluering. NTNU fremhever i selvevalueringen at mens organiseringen til fagseksjonene styrker faglig utvikling, kan organisasjonsformen skape utfordringer i form av at det blir krevende å arbeide på tvers av fag for fellesfaglige prosjekter og kvalitetsarbeid (se punkt 5.1). NTNU har en studieprogramleder tilknyttet hvert studieprogram, og hver studieprogramleder ved GLU disponerer 25 % av sin totale arbeidstid til studieprogramledelse. Studieprogramleder skal bidra til å utvikle læringsmiljø og faglig og pedagogisk kvalitet i studieprogrammet. Instituttet for lærerutdanning har også et utdanningsutvalg som skal drøfte og belyse aktuelle problemstillinger knyttet til utdanningsområdet og gi instituttleder råd i strategiske spørsmål innenfor området. Utdanningsutvalget ledes av nestleder for utdanning og består av samtlige studieprogramledere ved ILU samt studenttillitsvalgte. Øverste administrative leder er kontorsjefen.

OsloMet – storbyuniversitetet

Antall registrerte studenter ved OsloMet per 15. oktober 2022 er 945 for GLU 1–7 og 860 for GLU 5–10. Grunnskolelærerutdanningene ved OsloMet er organisert under Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning (GFU). Alle som underviser, forsker, eller følger opp studentene i praksis tilhører dette instituttet. Det er unntaksvis hentet kompetanse fra andre institutt for å kunne tilby tegnspråk og kunst og håndverk på syklus 2. Ledergruppen ved GFU består av sju studieledere, hvorav fem er direkte ansvarlige for to eller flere semestre, inkludert praksis, for femårig GLU 1–7 og GLU 5–10. Instituttet har et instituttråd som er ansvarlig for saker relatert til utdanning, studieevaluering og annet kvalitetsarbeid. Rådet består av instituttlederen, to eksterne representanter, to studentrepresentanter, tre interne UF-representanter og en TA-ansatt. OsloMet bemerker i selvevalueringen sin at fakultetets organisering er under vurdering. Dette er fordi organiseringen nødvendigvis krever en sammensatt lederrolle som krever en svært høy administrativ og faglig kompetanse. Fagseksjonene har en seksjonsleder uten formell ledermakt. Seksjonslederrollen er en faglig og organisatorisk oppgave som går på omgang mellom de ansatte i seksjonene. Mens seksjonene er delt opp ut fra fag, er forskningsgruppene i stor grad flerfaglige og har medlemmer på tvers av fagseksjonene.

Det er studieledere som har programansvar. Studieledere har i tillegg personalansvar og ulike overordnede oppgaver. OsloMet viser til at en studieleder har ansvar for helheten i grunnskolelærerutdanningene sammen med instituttleder. OsloMet har også en studieleder med overordnet ansvar for praksis. Dette ansvaret innebærer regelmessige møter med praksiskoordinatorer. Praksisadministrasjonen er organisert på fakultetsnivå. Leder for praksisadministrasjonen og studieleder med overordnet ansvar for praksis har ukentlige møter sammen og regelmessige møter med de største skoleeierne og skolelederne.

Samisk høgskole

Antall registrerte studenter ved Samisk høgskole per 15. oktober 2022 er 10 for GLU 1–7 og 20 for GLU 5–10.

Grunnskolelærerutdanningene ved SH er organisert under Institutt for samiske lærerutdanninger (SOA), samtidig som det er tett samarbeid om faglige ressurser, undervisning og forskning på tvers av instituttene. Disse er Institutt for språk, duodji og samfunnsvitenskap (GDS), ressurscenteret Senter for samisk i opplæringen og Institutt for samiske lærerutdanninger (SOA). SH fremhever i selvevalueringen sin et spesielt tett samarbeid med ressurscenteret. Studieadministrasjonen har ansvar for rekruttering, opptak, internasjonalisering og studieadministrative oppgaver. Instituttleder har det overordnede ansvaret for all utdannings-, forsknings- og utviklingsvirksomhet ved instituttet og for at instituttet utvikles i tråd med strategier, mål og vedtak. Instituttleder har også både faglig og administrativt ansvar og personalansvar for alle ved instituttet.

Studieleder har et overordnet ansvar for lærerutdanningsprogrammene faglig og administrativt og sørger for et helhetlig programarbeid, effektivt samarbeid mellom fag og mellom fag og administrasjon, langtidsplanlegging, koordinering, dialog og ressursfordeling mellom programmene. Programleder har et ansvar for å sikre programmets faglige kvalitet, innhold, profil, relevans og utvikling i teori og praksis og i henhold til nasjonale og lokale rammer. Programleder har også ansvar for å initiere evalueringer, revisjoner og internasjonaliseringstiltak, ivareta forsknings- og utviklingsvirksomhet og for å påse at undervisningsprogrammet er forskningsbasert. I tillegg har programleder et medansvar for studentrekruttering og profesjonsutviklingen for enkeltstudentene. En faglærer i lærerutdanningsteamet for SGLU har rollen som klassekoordinator. Instituttet har månedlige instituttmøter, klassekoordinatormøter (med klassekoordinator og fagansatte), OA-team møter (med studieleder, programledere og fagansatte) og SOA ledermøte (med instituttleder, studieleder og programledere).

Instituttet har også egne møter for instituttadministrasjonen. Fagmøter holdes jevnt internt på programnivå, fagnivå, emnenivå og tverrfaglig mellom flere fag.

Praksisrådgiverens hovedoppgave er å planlegge, koordinere og følge opp programmenes praksis og alt arbeid som hører til dette. Praksisrådgiver deltar i utviklings- og studiekvalitetsarbeid i forbindelse med praksis og støtter arbeidet i partnerskapsarbeidet med skoler og barnehager. Rådgiver for partnerskap og etter- og videreutdanning har ansvar for å følge opp samarbeidet med partnerskapskoler og -barnehager. Rådgiver arbeider med avtaleverkene og felles aktivitetsplaner for SOA og partnerskapsinstitusjonene, organiserer samhandlings- og samarbeidsmøter med partnerskapsinstitusjonene om praksis, kunnskapsdeling og FoU.

Den nåværende organiseringsmodellen (se figur x i vedlegget) ble startet høsten 2021 og skal formelt evalueres. SH fremhever i selvevalueringen sin at dagens organisering sikrer programmenes likestilling og reduserer sårbarhet knyttet til faglig ansvarlige, men at rollene under nåværende organisering kan være overlappende i enkelte områder.

UiT – Norges arktiske universitet

Antall registrerte studenter ved UiT per 15. oktober 2022 er 200 for GLU 1–7 og 395 for GLU 5–10.

Grunnskolelærerutdanningene ved UiT går under Instituttet for lærerutdanning og pedagogikk, som har enhetlig ledelse for GLU-programmene på tvers av UiTs campuser. GLU 1–7 og GLU 5–10 er organisert som to egne program med et felles programstyre. Programmene ledes av hver sin studieprogramleder som har ansvar for kvalitet og utvikling. Det heter også i *Mandat for studieprogramledere ved UiT* at «utvikling av kvalitet i studieprogram er en kollektiv oppgave for fagmiljøet» (se UiT Vedlegg 2, s.1). Fagmiljøet er organisert i fagseksjoner, realfag, språkfag, samfunnsfag og KRLE, praktisk-estetiske fag samt pedagogikk. Det betyr at alle fagansatte innenfor et fag er samlet i en seksjon uavhengig av hvilken utdanning man i hovedsak arbeider i. Seksjonene ledes av en fagseksjonsleder som har personalansvar. Denne organiseringen beskrives i UiTs selvevaluering som gunstig for å samle og benytte kompetanse på tvers av utdanningene, samtidig som det skaper spenninger relatert til disiplinorientering og fagfokus mot profesjonsretting og integrasjon. Antall campuser er en annen spenningsdimensjon relatert til studieprogramledelse og fagseksjoner fordi det er en ressurskrevende ordning.

Praksisadministrasjonen er organisert i et praksisteam som står for planlegging og gjennomføring av praksisperiodene og rekruttering av praksislærere. Praksisteamet arbeider på tvers av utdanningene, samtidig som det er dedikerte praksiskonsulenter for hver utdanning. Fagansatte har ansvar for praksisoppfølging og planlegger denne i samarbeid med praksisteamet.

Universitetet i Agder

Antall registrerte studenter ved UiA per 15. oktober 2022 er 450 for GLU 1–7 og 465 for GLU 5–10.

Grunnskolelærerutdanningene ved UiA er matriseorganiserte. Studieleelsen er lagt til Avdeling for lærerutdanning, som ledes av dekan for lærerutdanningene. Stillingen til studieleder for GLU tilhører også avdelingen. Avdelingen har overordnet programansvar for det faglige innholdet i utdanningene. Fakultetene ved instituttene har faglig undervisningsansvar på emnenivå og personalansvar for vitenskapelig ansatte er lagt til instituttleder.

UiA påpeker at en fordel med lang erfaring med matriseorganisert lærerutdanning er at faglærerne har en sterk faglig identitet med tanke på forskning og fagkompetanse (se punkt 5.1). Samtidig kan faglærere som underviser disiplin fag oppleve det som en utfordring å huske på at lærerstudenter har et tydeligere fokus på undervisning og fagdidaktikk. Videre vises det i selvevalueringen til at det kan være utfordrende å få til en felles forståelse for alle elementene i utdanningen og et felles språk i en matriseorganisert GLU med store variasjoner mellom fagene og internt i de ulike fagmiljøene. Dette gjenspeiles også i studentenes tilbakemelding som understreker betydningen av fellessamlinger for å få en

felleskapsfølelse. Fagmiljøene kan oppleves som «siloe», mens studentene har behov for en tydelig helhet og sammenheng. For å motvirke siloeer i matriseorganiseringen og bidra til mer helhet og sammenheng og tilhørighet til utdanningsprogrammene har UiA etablert ulike roller og arenaer for å fremme samarbeid. Roller og arenaer detaljeres i en tabell vedlagt i UiAs selvevaluering for punkt 5.1.

Praksis i GLU organiseres av Avdelingen for lærerutdanning gjennom praksisleder og praksisteamet. Praksisleder har ansvar for organisering og tilrettelegging av praksis i GLU, for utarbeiding av samarbeidsavtaler med praksisfeltet, oppfølging av samarbeidet med skolene og praksislærerne og for koordinering av samarbeidsmøter mellom faglærere og praksislærere. Praksisteamet koordinerer arbeidet med å etablere praksisgrupper og koble dem til praksislærere ved skolene. Praksisteamet har også medansvar for oppfølging av praksis, men det er primært faglærere i GLU som følger opp studentene i praksis sammen med praksislærer.

Avdeling for lærerutdanning har også studieveiledere som er dedikerte til GLU. I tillegg bidrar instituttrådgivere ved instituttene administrativt i oppfølgingen av utdanningene.

Universitetet i Stavanger

Antall registrerte studenter ved UiS per 15. oktober 2022 er 334 for GLU 1–7 (hvorav ni studenter er på siste året av et avviklet deltidsstudium) og 380 for GLU 5–10.

Grunnskolelærerutdanningene ved UiS er under Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora. Fakultetet har tre institutt og tre sentre. Instituttene er programorganisert. Faglig ansvar er delvis delegert til en studieprogramleder per program, hvor halvparten av årsverket er dedikert til denne rollen. Programmene har dedikerte administrative ressurser for å støtte instituttleder og studieprogramleder i sitt arbeid. Disse ressursene inkluderer en studiekoordinator for GLU 1–7 og en for GLU 5–10, og en «felles» studiekoordinator for år fem. I tillegg har UiS egne eksamenskoordinatorer dedikert til GLU (ca. 1,3 årsverk). Instituttleder har en dedikert kontorsjef som støtter i drift av instituttet. Alle faggruppene har en faggruppekoordinator med ti arbeidstimer per ansatt i faggruppen, men har ikke personalansvar. UiS har flere råd og utvalg for å sikre faglig forankring, se punkt 5.1. I selvevalueringen kommer det frem at UiS opplever flere fordeler knyttet til denne organiseringen i form av faglig fellesskap, administrativt ansatte som skaper kontinuitet til både faglærere, studenter og praksislærere, og at det oppleves som å være en kort vei fra faggrupper/vitenskapelig ansatte til instituttleder og mellom faggrupper. Samtidig er små faggrupper sårbare for mangelfullt faglig fellesskap, kompetansemangel og personalmessige utfordringer knyttet til f.eks. sykdom eller pensjonsavgang under den nåværende organisasjonen.

UiS har praksisutvalg for hver GLU som ledes av praksiskoordinator hvor praksislærere, skoleleder/rektorer, studenter, faglærere og praksiskoordinator møtes. Administrasjon knyttet til praksisgjennomføring og støtte til kvalitetsutvikling er to årsverk fordelt på tre ansatte. Studie-, praksis- og eksamenskoordinatorer ved UiS har ingen beslutningsmyndighet, men en rådgivende funksjon overfor studieprogramleder og instituttleder. UiS har også et eget studieprogramråd per GLU-program.

Universitetet i Sørøst-Norge

Antall registrerte studenter ved USN per 15. oktober 2022 er 605 for GLU 1–7 og 710 for GLU 5–10.

Grunnskolelærerutdanningene ved USN er organisert direkte under Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, med en visedekan ansvarlig for program og programledelse. Videre henter programmet inn fagressurser fra seks ulike institutter: institutt for pedagogikk, institutt for språk og litteratur, institutt for matematikk og naturfag, institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving, institutt for estetiske fag og institutt for kultur, religion og samfunnsfag. For å sikre en god integrasjon har instituttene egne «GLU-ansvarlige» i instituttledelsen. På hver campus ledes GLU 1–7 og GLU 5–10 av programledere. Programlederne, sammen med praksisrådgivere og studieveiledere, utgjør

campusteamene. USN har også en masterkoordinator som har fokus på syklus 2 i grunnskolelærerutdanningene.

I organiseringen og gjennomførelsen av praksis er studentene hovedsakelig koblet til grunncampusen sin i hele studieløpet. Fra og med 4. semester kan studentene velge fag på tvers av campusene.

5.2 Refleksjoner over institusjonell kontekst og situasjon

I delkapittel 5.2 blir lærestedene bedt om å reflektere over hvilken betydning flere temaer har for kvaliteten i utdanningene deres. Vi presenterer resultatene for to av de seks temaene. Disse to temaene er: «Balanse mellom nasjonal styring og institusjonenes ansvar og autonomi» og «Trinndeling og dens relevans for lærerprofesjonen».

Gjennomgående er svarene fra lærestedene for disse temaene korte og presise. Svarene er gitt i en nøktern fremlegging av vurderinger og synspunkter på temaene. Det er også fremlagt noen konkrete forslag om områder/temaer i rammeplanene som bør endres.

NOKUT har valgt å oppsummere de enkelte institusjonens svar ved å parafasere og delvis sitere direkte fra selvevalueringene. Etter hvert av de to temaene har NOKUT oppsummert trender, likheter og ulikheter på tvers av institusjonenes svar.

Balansen mellom nasjonal styring² og institusjonenes ansvar og autonomi

Høgskolen i Innlandet (HINN): HINN innleder med å vise til at det er spenninger i fagmiljøet på campus rundt denne balansegangen mellom nasjonal styring og institusjonenes ansvar og autonomi. Det er på den ene siden et ønske om noen nasjonale føringer. De ønsker å tilby studentene en «lik utdanning» uavhengig av fag. På den andre siden er det et ønske om muligheter for at den enkelte «kan får dyrke frem sin spisskompetanse». De etterlyser tydeligere nasjonal styring for lærerutdanningene i praksis-estetiske fagene, for å kunne styrke rekrutteringen. Denne lærerutdanningen har den siste tiden hatt svært få søkere og er derfor «satt på pause» fordi den ikke er økonomisk drivbar med nåværende søkermasse. HINN påpeker at dette ikke er i samsvar med aktuelle utdanningspolitiske mål, som innebærer å satse på disse fagene og hva de inneholder, for eksempel lek, kreativitet, tverrfaglighet og estetiske tilnærminger i grunnskolen.

Høgskolen i Østfold (HiØ): På grunn av utfordringer med studentrekruttering (lavere søkerfall) har mange læresteder behov for større handlefrihet, bl.a. for å skape bærekraftige økonomiske løsninger med god kvalitet bl.a. ved å samkjøre flere utdanninger. Grunnskolelærerne skal ut i samme skole, og derfor ønsker alle som er involvert i utdanningen å beholde nasjonal rammeplanstyring, selv om det er ulike meninger om detaljeringsgraden, skriver høgskolen. De skriver videre at de vurderer de nasjonale retningslinjene som formålstjenlige.

Høgskulen i Volda (HVO): De innleder med å si at dette er en «viktig balansegang» å være oppmerksom på, men støtter utviklingene av en mer fleksibel rammeplan enn den som foreligger i dag. De understreker at det samtidig er viktig med rammeplaner for å sikre kvaliteten i grunnskolelærerutdanningene. Behovet for å utvikle fleksible utdanningstilbud vil øke fremover, og dermed vil behovet for tilsyn og nasjonal styring være viktig.

Høgskulen på Vestlandet (HVL): Ifølge HVL trenger vi generelt noen nasjonale føringer for å få en nasjonal integrert, forskningsbasert og profesjonsrettet utdanning. For å nå dette målet ønsker HVL å styre i større grad selv og ha autonomi omkring realiseringen av disse målene, bl.a. fordi dette er avhengig av økonomi. Et eksempel gjelder gjennomføring av praksis. Antall dager kan godt være nasjonalt fastlagt, men plasseringen av praksisdager ønsker HVL selv å avgjøre. De ønsker også friere rammer rundt innholdet i og læringsutbytte av praksis. Innpassing av fag i utdanningen er også et problem innenfor dagens nasjonale rammer. Det å tilby flere fag (mer bredde) er også vanskelig innenfor dagens ramme. HVL legger til at det kan være gunstig med noe nasjonal drahjelp for å sikre at de har nok praksisplasser i skolene.

² I begrepet *nasjonal styring* peker lærestedene på tre sentrale styringsverktøy i selvevalueringene: «Forskrift om rammeplan for de to grunnskolelærerutdanningene», «Nasjonale læreplanverket (LK20)» og «Nasjonale retningslinjer for femårige grunnskolelærerutdanning (både 1–7 og 5–10)».

NLA Høgskolen (NLA): NLA skriver at de opplever lite rom for nyskaping og institusjonell tilpassing, selv om forskriften beskriver at det finnes et slikt rom. NLA mener at rammeplanene begrenser autonomi. Detaljeringsgraden i forskriften og i retningslinjene bidrar til at handlingsrommet blir svært lite. Nasjonal detaljstyring står i veien for «nyskaping og institusjonell tilpassing». Like fullt mener NLA at det er nødvendig at forskriften sikrer at «lærerutdanningsinstitusjonene tilbyr en integrert, profesjonsrettet grunnskolelærerutdanning» i tråd med § 1.3 og mener også at det er nødvendig at forskriften fastsetter et minstekrav med hensyn til praksis. Felles læringsutbyttebeskrivelser sikrer også at grunnskolelærere får noen felles grunnleggende kvalifikasjoner, uavhengig av lærerutdanningsinstitusjon.

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): Forskriften(e) er detaljert(e) i flere av kravene NTNU lister opp, og det har til dels vært vanskelig å følge opp enkelte av kravene. Et eksempel som NTNU nevner er at dersom studenten velger mastergrad i pedagogikk/spesialpedagogikk, bør studenten ifølge §3(4) velge et undervisningsfag på 30 studiepoeng i 4./5. året. Dette oppleves som urettferdig for de studentene som velger denne mastergraden, da de allerede har en fordypning. Tverrfaglighet er generelt ressurskrevende, og kravene i rammeplanene er vanskelige å leve opp til. Generelt peker NTNU på at en rammeplan kan legge hindringer i veien for å utvikle alternative studiemodeller og dessuten gi faglig innpassing til utdanning fra utlandet. NTNU støtter en forenkling av forskrift for rammeplan, slik det nå legges opp til. De ønsker dog ikke for store endringer på grunn av at interne faglige omkamper eventuelt kan bli resultatet ved for store endringer.

Nord universitet (Nord): Ifølge Nord er det nødvendig med overordnet rammeplan som gir føringer for overordnede læringsutbytter og som sikrer at kandidater fra lærerutdanningene har en kompetanse som overordnet er lik og i tråd med behovene i skolen. Nord mener at det bør være en større grad av autonomi enn i dag, for eksempel gjelder dette i forbindelse med gjennomføring av praksis i rurale strøk, gjennom tilpassing av fagvalg i tråd med behov ved både små og store grunnskoler. Det ligger ikke så godt til rette for å gjennomføre praksis i rurale strøk, og det krever andre og tilpassede løsninger. Nord påpeker at: «Rammeplanene bør lages av fagfolk, og i mindre grad preges av politiske svingninger.» Innholdet/kravene til kvalitet i praksis er i dag for vagt formulert og bør tydeliggjøres.

OsloMet – storbyuniversitetet: OsloMet fremhever at nasjonale forskrifter og retningslinjer ikke er noe entydig negativt. De er viktige bl.a. for å forhindre at oppmerksomhet og interesse for lærerutdanningene blir overlatt kun til enkeltinstitusjoners styrer og rektorat. Stabilitet i økonomien er viktig for lærerutdanningen, og nasjonal styring er med å bidra til dette, ifølge universitetet. Rammeplaner sikrer dessuten studentene en viss faglig likhet i utdanningsprofilen. OsloMet mener dagens nasjonale styring gir lærestedene autonomi: «Vi opplever dagens situasjon slik at vi stort sett kan prøve ut det vi ønsker innenfor rammene ved å utnytte det handlingsrommet som ligger i det nasjonale og lokale planverket.» OsloMet trekker frem to områder hvor rammeplanene virker begrensende: internasjonalisering og praksisopplæring. OsloMet er tilhenger av en enkel oppmyking av nasjonale føringer og rammeplaner, men det er viktig å ikke flytte seg «fra grøft til grøft».

Samisk høgskole (SH): SH fremhever som positivt at de har egne nasjonale rammeplaner for samisk grunnskolelærerutdanning, «da det støtter opp viktigheten av samisk språk og samisk ståsted i en nasjonal utdanning.» SH utdanner lærere også for finske og svenske skoler. I den konteksten er det viktig med autonomi. Utover dette har SH ingen merknader til nasjonal styring – autonomi.

UiT Norges arktiske universitet: UiT trekker frem at det er viktig med en rammeplan med tydelige prinsipper bl.a. fordi de har mange faglig ansatte med forskjellig yrkes- og fagbakgrunn. De mener at rammeplanene også er viktige for kvalitetssikringen av minstestandard for områder i utdanningen som «omfang av praksis, fag i utdanningen, innhold i fagene for å sikre profesjonsrettet utdanning med mer.» Samtidig må rammeplanene gi «muligheter til utvikling og nytenkning». Rammeplanen må også gi

muligheter til å utvikle lærerutdanninger som er tilpasset til en stor region med mange små skoler som etterspør lærere med undervisningskompetanse i flere fag. UiT peker også på at det er flere utfordringer med utvikling av nettbaserte tilbud med tanke på begrensinger i rammeplanen i dag.

Universitetet i Agder (UiA): UiA innleder med at «utdanningene må styres», men følger opp med å presisere at «Dersom nasjonal styring blir mer overordnet og åpen, vil det føre til at utdanningene må styres tydeligere på institusjonsnivå.». Det vil både gi fordeler og ulemper. Fordelen er at det gir muligheter for å tilpasse utdanningen til lokale forhold. Ulempene er at styringen i større grad kan bli avhengig av lokale økonomiske vurderinger. Det er viktig at lokale endringer gjøres for å opprettholde høy kvalitet og ikke av økonomiske hensyn alene. En annen mulig ulempe er at fagmiljøet vil kunne ha ulike tilnærminger til hvordan utdanningen skal utformes.

Universitetet i Stavanger (UiS): De innleder med å slå fast at det er bra med tydelige krav og felles oppbygging mellom syklus 1 og syklus 2 i utdanningen slik at mobilitet blir mulig. Samtidig opplever UiS den nasjonale styringen som til tider for sterk, nesten rigid. Et eksempel på rigid nasjonal styring er at det må være 15 stp. KRLE i PEL-faget. Den nasjonale styringen er inngripende, og de peker særlig på at det rammer utviklingsarbeidet: «Vi vil si det så sterkt som at nasjonal styring til dels hemmer utvikling av studiestedets særpreg og identitet, i alle fall innenfor syklus 1.». Nasjonale rammeplaner må sette noen tydelige rammer og grenser for hva studiet skal være, men ikke være for rigide slik at det blir kostbart å utvikle programmene videre. UiS understreker at en romsligere rammeplan vil legge bedre til rette for utvikling og variasjon av GLU-programmer.

Universitetet i Sørøst-Norge (USN): Med innføring av ny læreplan (LK20) ser vi i dag behov for å gjøre noen endringer som ikke stemmer overens med de nasjonale retningslinjene. USN støtter derfor arbeidet med forenkling av rammeplanen og støtter å gi større ansvar og autonomi til institusjonene. USN er opptatt av å svare på behov for å utvikle en lærerutdanning som svarer på «breddeutfordringene» fra mange skoler og tror det blir mulig ved en forenklet rammeplan.

Oppsummering på tvers av institusjonene

- Antallet institusjoner som er sterkt kritiske til nasjonal styring er svært få. Alle anerkjenner at det er behov for nasjonal styring og som en hovedregel i form av de gjeldende styringsverktøyene: rammeplan, nasjonale retningslinjer og det nasjonale læreplanverket. Det er en gjennomgående tilslutning til at formålet med enhetlig grunnskolelærerutdanning på tvers av læresteder er godt: nemlig å utdanne lærere som har noenlunde de samme undervisningsfagene og kompetanse til bruk i hele landet og derigjennom sikre et noenlunde likt tilbud til alle elever i Norge, uavhengig av bosted. Flere fremhever det som viktig at en oppmykning av nasjonale føringer vil gi bedre grunnlag for faglig utviklings- og innovasjonsarbeid ved lærestedene.
- Et klart flertall av institusjonene (9/13) ønsker likevel en oppmykning av de gjeldende nasjonale føringene og dermed større autonomi på området. Ønskene om oppmykning har forskjellige begrunnelser. Eksempler er: generell forenkling av føringene, mindre detaljerte føringer, mer autonomi med tanke på å tilpasse utdanningen til lokale behov, mindre rigide og detaljstyrte føringer og friere rammer rundt utformingen av læringsutbyttet og et ønske om å utvikle en tydeligere egen profil på utdanningene.
- Spørsmålet om autonomi og nasjonal styring kobles av flere til spørsmål om økonomi. Sterke nasjonale føringer for grunnskolelærerutdanningene legger sterke føringer på økonomiske disposisjoner ved lærestedene. Denne problemstillingen aktualiseres når det er lave søkertall og utfordringer med rekrutteringen av studenter. Det gjør det kostbart å drive grunnskolelærerutdanningene. Flere ønsker av denne grunn større autonomi, bl.a. for å kunne slå sammen programmer, lage mer tilpassede studier og samkjøre utdanninger for å skape en mer økonomisk

drivbar utdanning. Problemstillingen er også aktuell ved at en større grad av autonomi på den andre siden kan tenkes å gi institusjonenes øverste ledelse muligheter til å nedprioritere GLU økonomisk. Det argumenteres dermed for at dagens nasjonale styring kan bidra til stabile økonomiske rammer for utdanningene.

Trinndelingen og dens relevans for lærerprofesjonen

Høgskolen i Innlandet (HINN): Ifølge HINN opplever praksisskolene at begynneropplæringen får mye oppmerksomhet i GLU 1–7, noe praksisskolene mener er bra. Ut over dette oppleves ikke trinndelingen særlig relevant for skolene, skriver HINN.

Høgskolen i Østfold (HiØ): Diskusjonene i fagmiljøet går i to retninger ved HiØ. Det argumenteres for at det er gode faglige grunner for trinndelingen, «[...] da det er stor forskjell i både pedagogikk, didaktikk og tematikk for de minste og de største.». På den andre siden trekker de frem at det fra studentens side er uheldig med en streng trinndeling, da de ønsker seg flere muligheter for å skifte løp underveis. Dette er svært vanskelig med den nåværende modellen. Høgskolen oppsummerer: «I gruppene vi har diskutert problemstillingene med, trer det frem et mønster. Det ser ut til å være et ønske om en felles grunnskolelærerutdanning, men med valgfrie emner innenfor pedagogikk eller didaktikk knyttet til for eksempel begynneropplæring, overganger og læringsmiljø». Til slutt peker HiØ på at det er svært kostnadsdrivende, særlig med dagens lave søkertall, å drive trinndelte utdanningsprogrammer.

Høgskolen i Volda (HVO): En mindre delt lærerutdanning, der GLU 1–7 og 5–10 ikke er to atskilte utdanningsløp, kan bidra til større valgmuligheter for den enkelte utdannede lærer og mer fleksibilitet for kommuner og skoler, skriver HVO. Et alternativ er at den første delen av utdanningen er felles, og at en velger trinndelingen senere i studieløpet. I selvevalueringen fremkommer det at både studentene og praksislærerne støtter en mer felles utdanning enn dagens todeling gir.

Høgskolen på Vestlandet (HVL): HVL oppgir at skolerektorene har spilt inn at de vil være tjent med å ha en 1–10 utdanning med mer fleksible lærere, som er enkle å ansette. HVL sier at skolene «strever med å få nok lærere for trinn 1–4.». Flere rektorer er også opptatt av å ansette lærere med flere fag i fagkretsen sin fremfor lærere med mastergrad. Dette skyldes kompetansekrav i dagens skole. HVL oppgir at de ved lave søkertall til utdanningen må samkjøre mellom de trinndelte utdanningene.

NLA høgskolen: NLA Innleder med at «alle grupper som har uttalt seg om trinndeling (...), er enige om at det er flere gode argumenter for trinndeling, men konkluderer likevel med at allmennlærerutdanning med spesialisering mot trinn hadde vært en bedre løsning». NLA påpeker at det er en markant forskjell på å undervise i småskolen vs. på ungdomstrinnet. Kompetanse i begynneropplæring trekkes frem som svært viktig for førstnevnte og faglig fordyping som viktig for undervisning i ungdomstrinnet. NLA ser flere svakheter ved dagens trinndeling. Praksisfeltet fremhever at skolene har behov for fleksibilitet, at lærerne må kunne brukes på alle trinn. Særlig trekker de fram at det er uheldig at GLU 5–10-lærere, som jo også kvalifiseres til å arbeide på mellomtrinnet, ikke har kompetanse i begynneropplæring; i de fleste klasser er det elever som trenger begynneropplæring også på mellomtrinnet. Rektorene i barneskolen er tydelige på de ikke ønsker å ansette GLU5–10-lærere, både fordi de ikke har nevnte kompetanse og fordi de har for få fag. Ifølge NLA har begge utdanningene i dag for snever fagkrets. Studentene vet ikke nok om forskjellene mellom de trinndelte utdanningene når de velger grunnskolelærerutdanning. Trinnspecialisering bør derfor ikke komme tidlig i utdanningen, mener NLA, og foreslår en mulig modell med allmennlærerutdanning i syklus 1 og trinndeling i syklus 2.

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): Blant fagseksjonslederne på NTNU er det tilslutning til å beholde trinndelingen, når den nå først er etablert, fordi forskjellen mellom å jobbe på 1. trinn og 10. trinn er stort. Trinndelingen har også skapt økt fokus på begynneropplæringen, da dette begrepet knapt eksisterte i allmennlærerutdanningen. Det er positivt med faglig og tematisk variasjon

knyttet til trinndelingen. Utover det som er nevnt over er det ingen flere vurderinger fra NTNUs side angående trinndelingen.

Nord universitet (Nord): Nord innleder med å skrive at: «Vi mener at dagens oppdeling i trinndeling 1–7 og 5–10 er uheldig», og skriver at de gjennom en femårig lærerutdanning er i stand til å utdanne lærere for alle trinnene. Det er negativt med dagens trinndeling at studentene må velge mellom trinndelte grunnskolelærerutdanning ved studiestart. Nord ønsker at studentene skal kunne gjøre omvalg, da de ikke vet hva de går til når de søker seg inn på studiet.

OsloMet – storbyuniversitetet: OsloMet understreker at det er en klar styrke for dem å ha en trinndelt grunnskolelærerutdanning. OsloMet formidler at delingen gjør at det kan gås i dybden i nødvendige kunnskapsgrunnlag i de ulike retningene, for eksempel begynneropplæringen. Arbeidsmarkedet for ferdig utdannede lærere i Oslo tilsier at det er relevant med en trinndeling kanskje i motsetning til enkelte andre deler av landet. Delingen har *ikke* gitt en for snever og smal utdanning, og det er gode faglige grunner for trinndelingen, skriver OsloMet.

Samisk høgskole (SH): SH mener det er viktig at grunnskolelærerutdanningene inneholder trinnrettet innhold. Ved SH er det delte meninger om hvordan denne trinndelingen skal ivaretas. Noen vil opprettholde dagens ordning, mens andre vil tilpasse delingen til behovene og realiteten ved samiske skoler. SH ser samlet sett et behov for å utdanne lærere med kompetanse til å undervise både i de lavere og de høyere trinnene. Dette skyldes at det er mangel på lærere i samiske skoler, særlig for de lavere trinnene. Høgskolen foreslår en felles SGLU 1–10 for å avhjelpe situasjonen.

UiT Norges arktiske universitet: UiT mener at trinndelingen er nødvendig for å ivareta en god grunnskolelærerutdanning. Trinndelingen har utvilsomt ført til et sterkere fokus på begynneropplæringen. Trinndelingen har ført til et faglig løft, da det skrives både masteroppgaver og det er satt i gang FoU-arbeid i samarbeid med skoler på feltet begynneropplæring. UiT skriver at de opplever «[...] at kompetanse i begynneropplæring sterkt etterspørres i skolen.». UiT formidler at trinndelingen har stimulert til bedre samarbeid mellom barnehagelærerutdanningen og GLU 1–7. GLU 5–10 vektlegger dybdekompetanse i undervisningsfagene og er en viktig kvalitet ved utdanningen. GLU 5–10 er ved dette, skriver UiT, nødvendig for bredden i fagmiljøet, og god rekruttering til GLU 5–10 er viktig for å opprettholde sterke fagmiljøer som kan utdanne gode masterkandidater.

Universitetet i Agder (UiA): UiA understøtter at det er viktig at studenter på GLU 1–7 får god kompetanse i begynneropplæringen og at studenter på GLU 5–10 blir rustet til å være trygge og gode lærere for ungdom. UiA stiller spørsmålet om en kan myke opp trinndelingen noe ved å ha et felles første år, med bl.a. muligheter for enda mer samkjøring av praktiske-estetiske fag, men samtidig beholde differensiert praksis og av deler av didaktikken mot barn og ungdom.

Universitetet i Stavanger (UiS): UiS er opptatt av å synliggjøre forskjellene mellom de to utdanningene. Det fremheves at det er økonomisk krevende, sammen med synkende søkertall, å opprettholde separat undervisning i alle valgfagene for de to programmene. UiS viser til at kandidatenes valg ikke helt har respondert på trinndelingen slik som forventet, og GLU 1–7-kandidatene velger ofte å jobbe i mellomtrinnet. Den tydelige «spissingen» gjør også praksisdelen mer sårbar for å ikke treffe rett. UiS sikrer for eksempel at studentene får praksis på småtrinnet i løpet av studiet, men kan ikke garantere at det blir samme semester hvor det er særskilt fokus på begynneropplæring i undervisningen på campus.

Universitetet i Sørøst-Norge (USN): USN innleder med å peke på at skoleledere ikke nødvendigvis opplever trinndelingen som relevant. Det utdannes for «spesialiserte» lærere ifølge skolelederne. USN melder tilbake i selvevalueringen at praksisfeltet generelt opplever trinndelingen som til dels unaturlig når det gjelder rolleforståelse som profesjonsutøver. Når det gjelder faglig og didaktisk kompetanse, så oppleves trinndelingen som mer formålstjenlig. GLU 5–10 oppleves som fagsmalt for mindre skoler og særlig i distriktkommunene, der færre lærerstillinger må dekke samtlige fag.

Oppsummering på tvers av institusjonene

Selv om lærestedene ikke blir spurt direkte om trinndelingen av utdanningen skal bestå, bør modereres eller helt fjernes, så mener likevel alle noe om dette. Det de blir bedt om å reflektere over er trinndelingens relevans for lærerprofesjonen. 10/13 læresteder mener det i større eller mindre grad er uheldig med trinndeling.

De som argumenter *mot* trinndelingen trekker frem forskjellige grunner til dette, som:

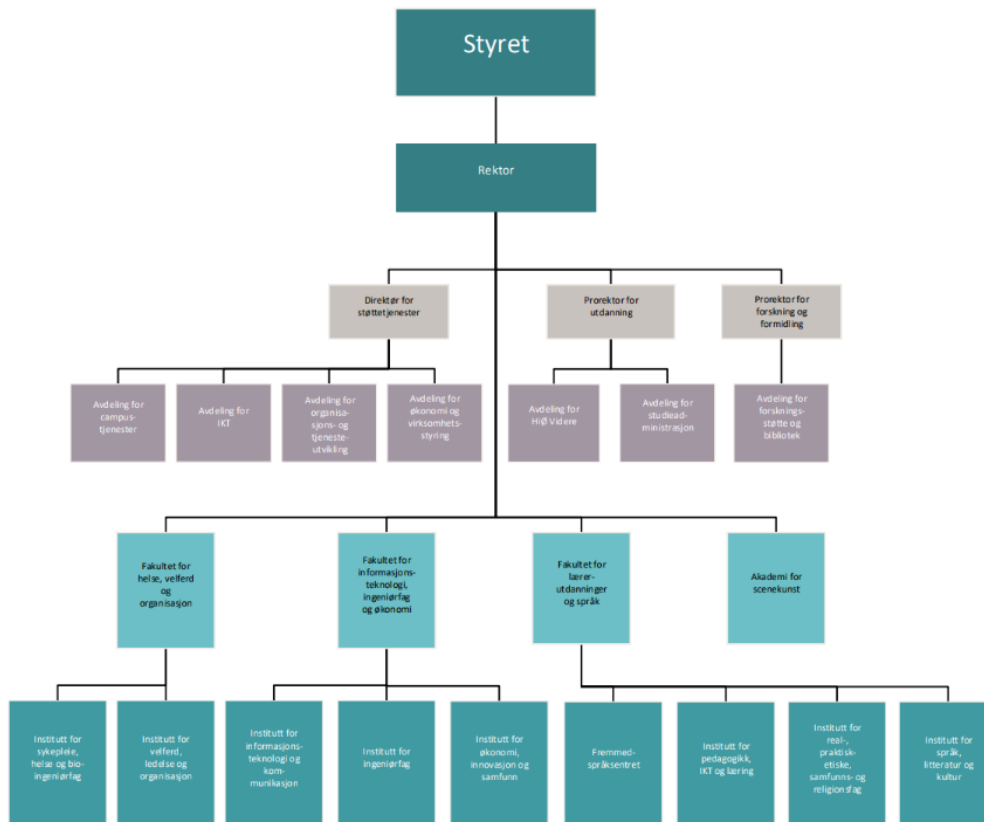
- fagsmal og snever utdanning
- trinndeling er kostnadsdrivende
- arbeidsmarkedet i distriktskommuner etterspør en bredere og mindre spisset grunnskolelærer, som kan dekke flere fag og undervise i alle trinnene i grunnskolen
- studentene har behov for omvalg og trinndelingen gir ikke åpninger for dette

De tre lærestedene som forsvarer trinndelingen, er store læresteder i byer med et stort og variert jobbmarked for grunnskolelærere. Ordningen forsvares med:

- didaktiske og pedagogiske argumenter
- gir rom for fordypning og spesialisering
- det eksisterer et godt og differensiert arbeidsmarked som ansetter kandidater fra dagens mer spesialiserte og trinndelte grunnskolelærerutdanning

Uansett om lærestedene mener en trinndelt grunnskolelærerutdanning er uheldig eller ønskelig, så er de aller fleste lærestedene enige om at trinndelingen har bidratt til økt oppmerksomhet på begynneropplæring. Alles vurdering er at dette er udelt positivt.

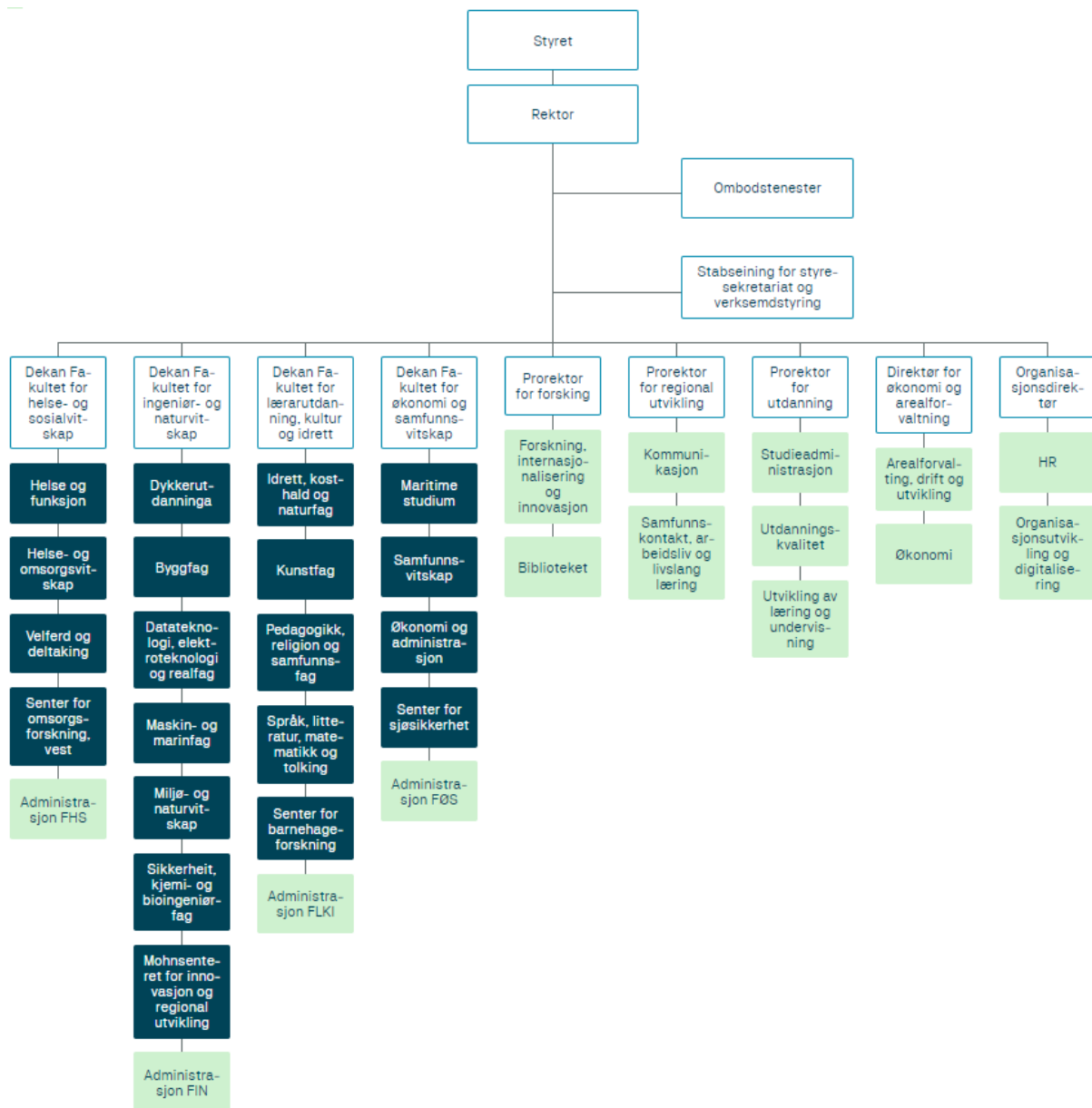
Figur 2 Organisasjonskart for Høgskolen i Østfold (Kilde: Selvevalueringen til Høgskolen i Østfold)

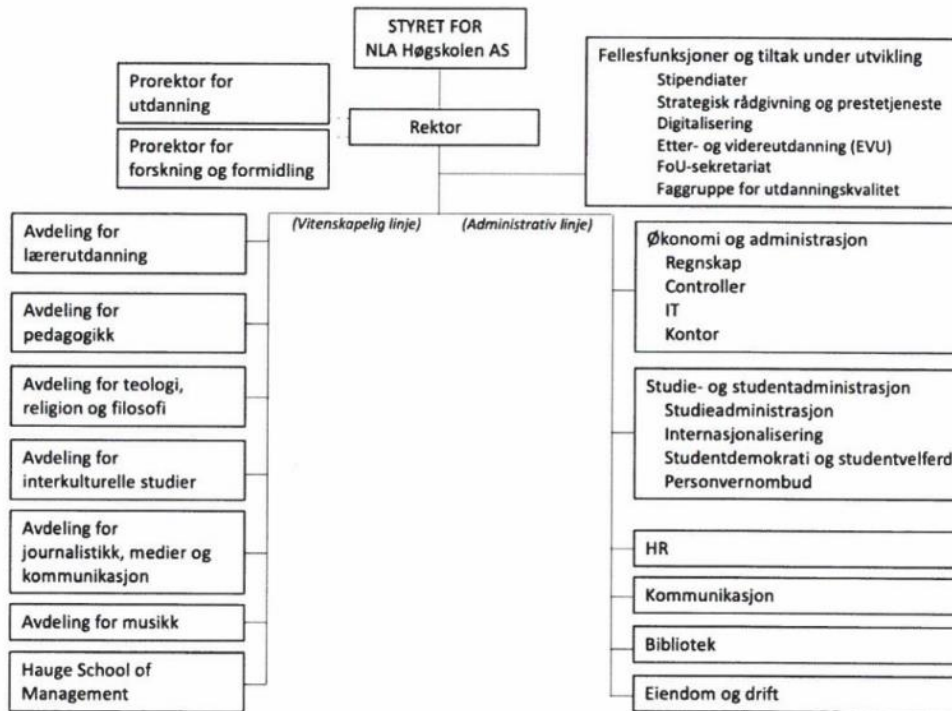
Figur 3 Organisasjonskart for Høgskulen i Volda (HVO) (Kilde: Selvevaluering til Høgskulen i Volda)

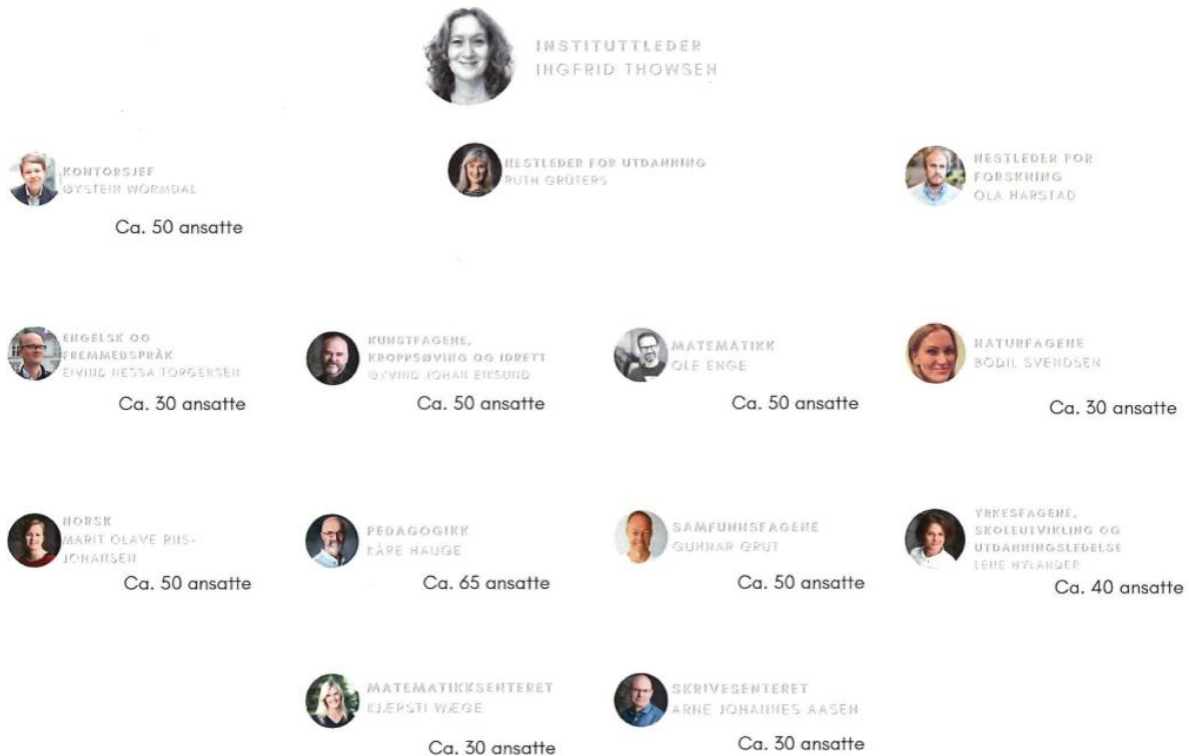
Figur 4 Organisasjonskart for Høgskulen på Vestlandet (Kilde: <https://www.hvl.no/om/organisering/organisasjonskart/>)

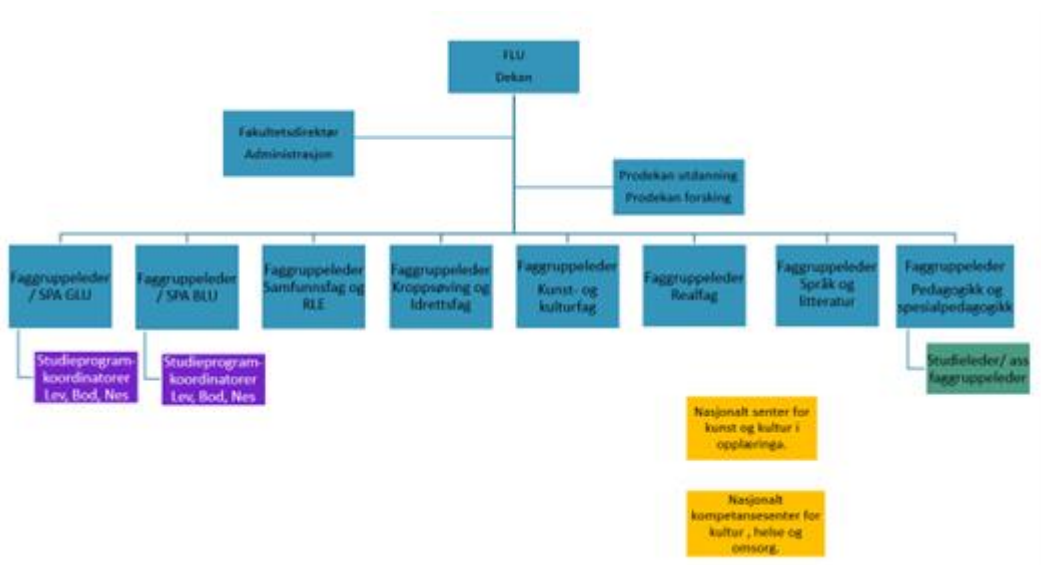
Figur 5 Organisasjonskart for NLA Høgskolen (Kilde: Selvevalueringen til NLA Høgskolen)

Figur 6 Organisasjonskart for Institutt for lærerutdanning, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (Kilde: Selvevaluering til NTNU)

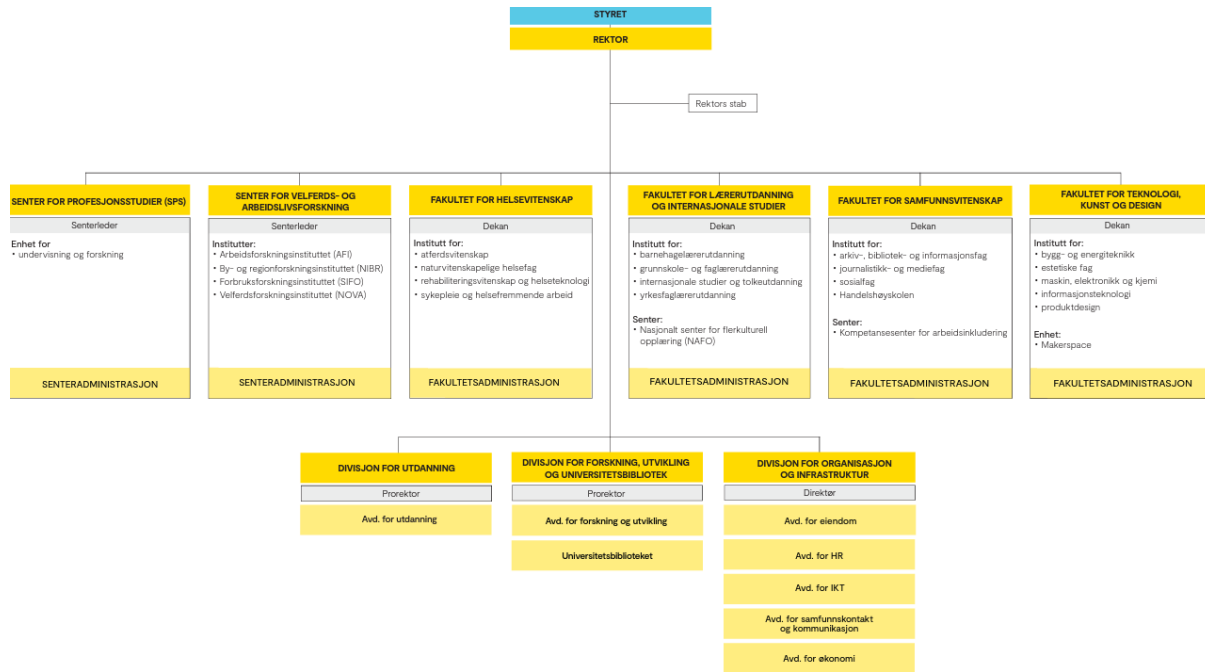

Figur 7 Organisasjonskart for Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag (FLU), Nord universitet (Kilde: Selvevaluering til Nord universitet)

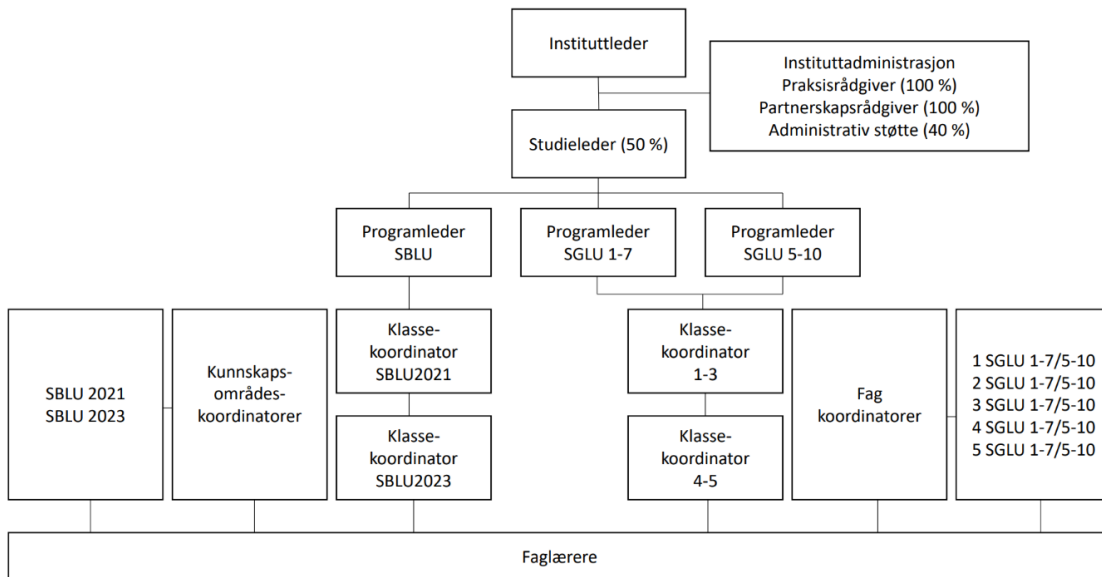

Figur 8 Organisasjonskart OsloMet

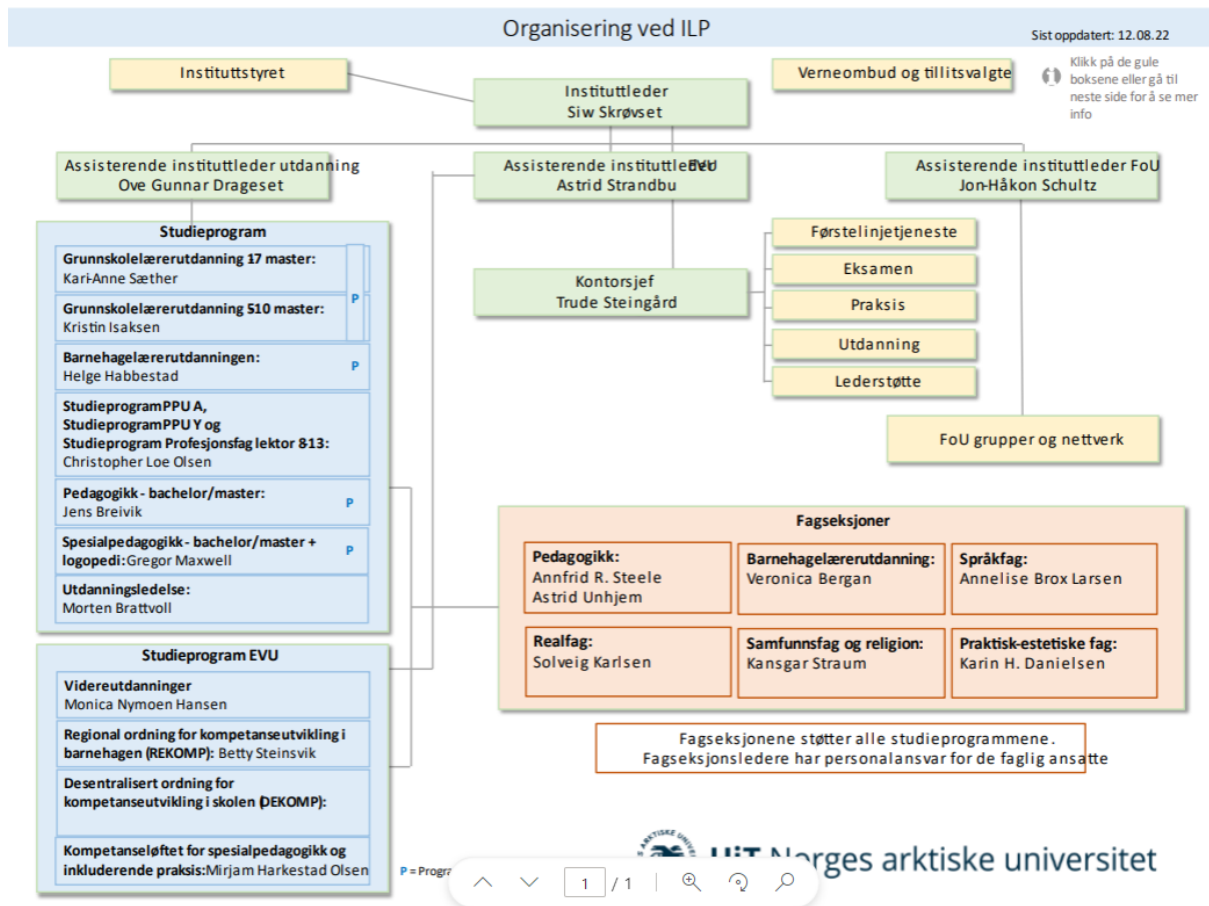
(Kilde: https://ansatt.oslomet.no/documents/585743/154461647/organisasjonskart_norsk.pdf/f938360f-d843-7f7c-95bb-a2bf31ee6fb6?t=1649419493050&)

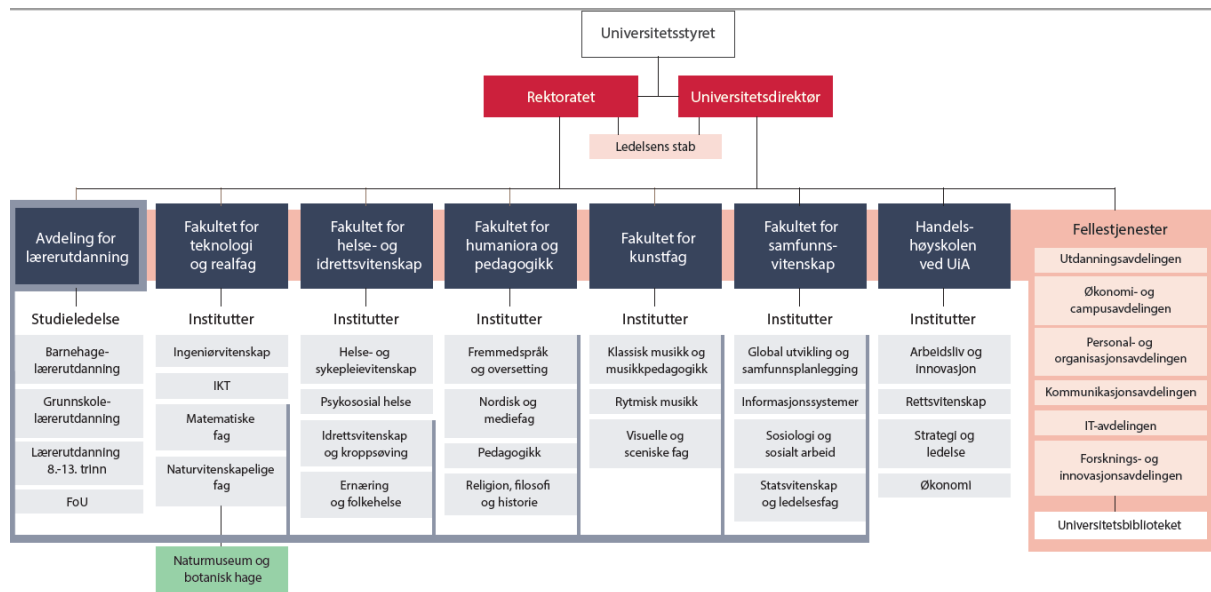
Figur 9 Organisasjonskart for institutt for samiske utdanninger ved Samisk høgskole (Kilde: Selvevaluering til Samisk høgskole)

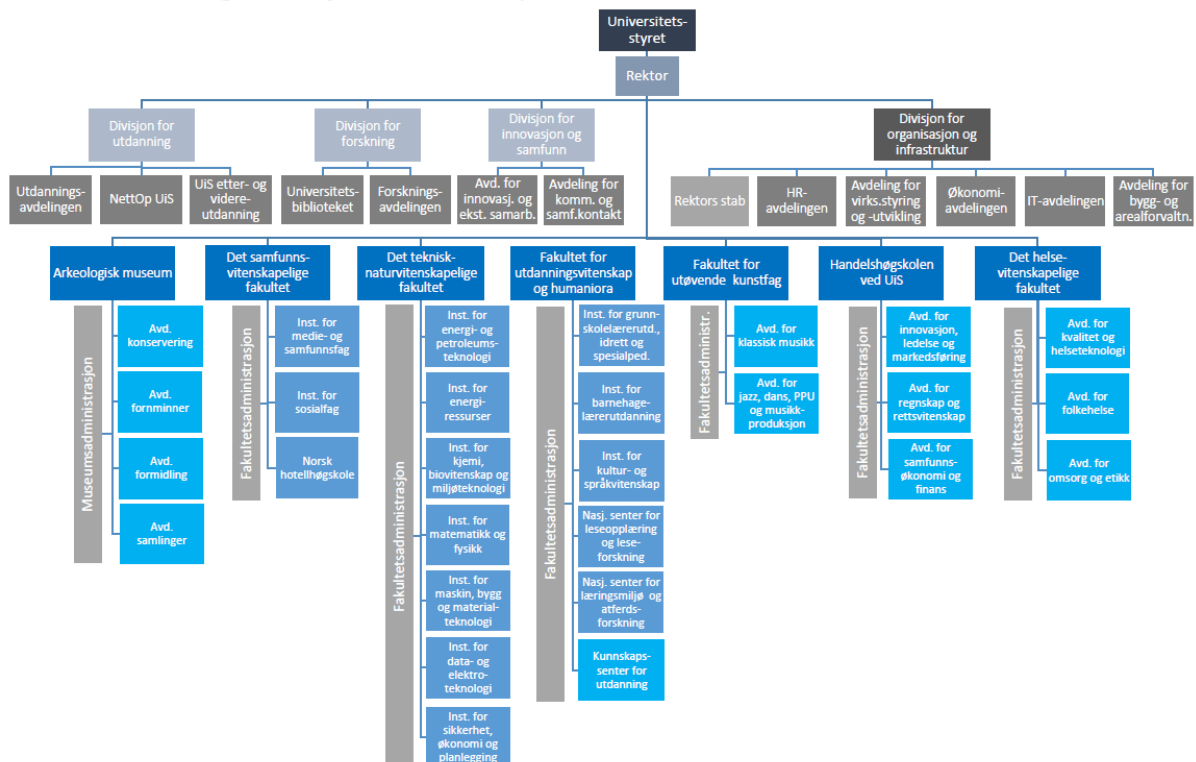
Figur 10 Organisasjonskart UiT - Norges arktiske universitet (Kilde: Selvevaluering til UiT)

Figur 11 Organisasjonskart for Universitetet i Agder (Kilde: <https://www.uia.no/om-uia/organisasjonen>)

Figur 12 Organisasjonskart for Universitetet i Stavanger (Kilde: <https://www.uis.no/sites/default/files/2023-08/Oranisjonskart--overordnet-010623.pdf>)

Figur 13 Organisasjonskart for Universitetet i Sørøst-Norge (Kilde: https://www.usn.no/getfile.php/13439244-1670400253/usn.no/om_USN/Organisering/Organisasjonskart/organisasjonskart%20USN.pdf)

USN

